

Zdraví a epidemiologie

Панасенко О. І., Самура Т. О., Панасенко Т. В., Завгородній С. Л., Буряк В. П., Гоцуля А. С., Палиця Ю. В., Каркоцький І. О., Кейтлін І. М., Мельник І. В., Кремзер О. А., Постол Н. А., Черепок О. О.

Запорізький державний медичний університет

Запорізький національний Університет

Запорізький НДЕКЦ МВС України

Державна служба по лікарським засобам і контроль за наркотиками у Запорізькій області

МОЛОДЬ І НАРКОТИКИ: ЖИТТЯ АБО СМЕРТЬ

Зловживання наркотиками, алкоголем та іншими психотропними речовинами (ПР) є в теперішній час однією з проблем, яка супроводжує процес реформування спільноти нашої держави України.

Результати численних досліджень вказують на існування стійкої тенденції до значного та постійного зростання вживання наркотиків у молодіжному середовищі.

Що ж таке наркоманія?

В літературі по наркології наркоманія визначається як хронічна хвороба, яка виникає в результаті зловживання наркотиками і вона характеризується наявністю у хворого певної сукупності симптомів і синдромів, психічної і фізичної залежності від наркотиків, зниженням морально – етичного рівня, асоціальною поведінкою та певною кількістю інших патологічних проявів [2, 3, 6]. Літературні данні свідчать, що частка наркозалежних, які лікуються у віці від 18 до 22 років є максимальною, а до 18 років мінімальна. У віковій групі від 18 до 22 років вилікується один з чотирьох наркозалежних, у віковій групі від 13 до 17 років з кожних двох – один. Серед тих, хто лікується самостійно виліковується третина частина, по умовлянню батьків – кожен десятій, по умовлянню друзів – кожен шостий, за примусом влади – кожен четвертий [4,7]. Інтенсивне зростання захворювання наркоманією припадає в Україні на початок 90–х років ХХ ст.

Таким чином наркоманія це медична проблема. Це, безумовно, сумніву не підлягає. Якщо наркоман – хворий, отже, його треба лікувати. Слід зазначити, що значний потік інформації за проблемами наркоманії ми одержуємо від правоохоронних органів. Медичні співробітники повідомляють нам про чисельність осіб, які

знаходяться на обліку у наркодиспансерах, або хворих на наркоманію, правоохоронні органи – про кількість затриманих наркодилерів, кількості вилучених наркотиків та затриманих покупців наркотиків. Таким чином, і медичні співробітники, і співробітники правоохоронних органів мають справу вже із здійсненими фактами.

У щорічних звітах Міністерства охорони здоров'я України (МОЗ) наводиться офіційна статистика, яка свідчить про активне залучення значної частини дітей і підлітків до позазаконного вживання наркотиків та інших ПР. Середній вік залучення до токсико – наркотичних речовин знизився і тепер складає 14,2 років у хлопчиків і до 14,6 років у дівчат. Тільки у 2000 році виявлено 14,1 тис. неповнолітніх, що вживають з не медичною метою наркотичні і психотропні речовини. На початок січня 2005 року в Україні було офіційно зареєстровано більш як 100 000 дітей і підлітків, які зловживали ПР. З них 1500 (1,5%) – алкоголіки, 12 000 (12%) – токсикомани, 28 500 (28,5%) – діти та підлітки, що зловживають наркотиками і хворі на наркоманію та 58 000 (58%) – ті, що зловживають алкоголем. Слід зазначити, що в останні 7 років помічається збільшення серед підлітків кількості саме наркоманів і токсикоманів. Наочним є той факт, що первинна захворюваність наркоманією у групі осіб 14 – 18 років за останні роки зросла у 9 разів.

Якщо порівняти показники кількості дітей і підлітків, що хворі на наркоманію і токсикоманію та усього населення нашої Держави, то за даними щорічних звітів МОЗ, у першому випадку ці показники відповідно у 2 рази та у 8 разів вище, ніж у другому. За останні 7 років у дітей усіх вікових груп, що хворіють на наркоманію, збільшилася майже у 2 рази.

На сьогоднішній день за даними медичної статистики України кожен третій школяр вживає алкогольні напої при навчанні у середніх класах і значно більше половини – у старших. Медико – соціальні дослідження свідчать, що середній вік початку вживання алкоголю серед хлопців зменшився до 12 років, а серед дівчат – 12,7 років. За останні 15 років Україна стала однією з держав світу, де кількість людей, що палять, є найбільшою. Кожен рік вживання тютюнових виробів зростає на 2% за рік.

У дітей перші спроби наркотиків відбуваються на тлі вживання алкогольних напоїв та тютюнових виробів. Серед дітей 5 – 8 класів палить кожен третій, 9 – 11 класів кожен другий. Алкоголь і тютюн страшні не тільки тим, що вони руйнують здоров'я людини. Вони в значній мірі сприяють саморуйнуванню особистості, спотворенню її взаємовідносин із іншими людьми, розірванню усіх соціальних зв'язків зі світом, втраті людського образу. Вживання алкоголю та тютюну – серйозна основа для переходу до наркотиків.

В Україні серед осіб, що зловживають наркотиками, різко зросла ураженість ВІЛ-інфекції. У 1985 році кількість ВІЛ-інфікованих склало трохи більше 1000 людей. Серед них не було наркоманів. На початку 2000 – х років в Україні було вже

zareєстровано майже 60 тисяч ВІЛ-інфікованих, серед яких наркомани складають 90%. Експерти з соціальних проблем вважають, що при збереженості таких темпів поширення цього лиха вже у найближчі роки кількість ВІЛ-інфікованих може досягти в нашій державі 500 – 600 тисяч людей.

Серед осіб, що зловживають наркотиками і хворих на наркоманію, смертність зросла у 10 разів, збільшилася кількість суїцидів. ВІЛ-інфекції зареєстровані не тільки у підлітків та дітей у віці 10 – 14 років, але й у немовлят, які заразилися від ВІЛ-інфікованої матері, що була хвора на наркоманію. У доповідях які були викладені на Всеукраїнській науково – практичній конференції з міжнародною участю «Досягнення у галузі аналітичної, судово – медичної, клінічної токсикології та наркології», що була проведена на базі Запорізького державного медичного університету у 2007 році повідомлялося, що на обліку у державних наркологічних диспансерах зареєстровані з діагнозом «наркоманія» діти у віці 6 – 8 років [1, 5]. За даними статистики Міжнародної організації охорони здоров'я [8] захворювання, що пов'язані із наркоманією, є причиною 10% усіх смертей і 20% усіх шпиталізацій. В теперішній час біля 40% шпиталізованих до психіатричних клінік складають підлітки з делінквентними формами поведінки у сполучені із наркотизацією та токсикоманією. Таким чином, із врахуванням віку більшість наркозалежних – від 12 до 25 років – під загрозою фактично майбутнє України, як соборної Держави.

Вищезазначені тенденції дозволяють знайти висновок про те, що проблема наркоманії стосується не тільки медицини та діяльності правоохоронних органів, ця проблема комплексна, і ведуча роль у її вирішенні повинна належати сфері освіти від дитячих садків і до одержання певної освіти.

Практично увесь час дітей і підлітків розподілено поміж школою, домівкою та вулицею. Про вплив вулиці на молодь написано достатня кількість книг і статей. Родина може звести на нівець негативний вплив вулиці, або зворотньо, його посилити. Якщо батьки цікавляться проблемами дитини, розуміють і щиро люблять її, приділяють увагу і поважають її особистість, її інтереси і захоплення, то такі батьки здатні нейтралізувати бажання сина або доньки спробувати наркотики.

Все вищезазначене дозволяє зробити висновок, що головна роль у боротьбі з дитячою наркоманією належить системі освіти. Саме в освітньому закладі можливо організувати роботу по профілактиці вживання наркотичних та інших ПР під час виховного процесу. Будь який освітній заклад володіє наступними можливостями організації профілактичної роботи із молоддю, яка навчається. Ми бажано підкреслити, що не слід зменшувати роль медицини, органів правопорядку та інших соціальних закладів у вирішенні проблеми зловживання наркотичних та інших ПР у середовищі дітей і підлітків, навпаки, підкреслюємо залежність її вирішення від реалізації комплексного включення різних соціальних закладів до цього процесу.

Безумовним є той факт, що батьки, вчителі, викладачі, медичні співробітники, науковці і соціальна служба повинні цілеспрямовано розглядати педагогічний аспект вищезазначеної проблеми і позначити напрямки у її вирішенні.

Література

1. Актуальні питання фармацевтичної та медичної науки і практики: Зб. наук. ст. вип. XX Всеукраїнська науково – практична конференція з міжнародною участю «Досягнення в галузі аналітичної, судово – медичної, клінічної токсикології» 21 – 23 листопада 2007 р. Запоріжжя, 2007 р. – 330 с.
2. Веселовская Н. В. Наркотики. Свойства, действия, кинетика, метаболизм. – М.: Триада, 2000. – 356 с.
3. Линг Л., Кларк Р. Секреты токсикологии. Пер. с англ. – М. – СПб.: «Изд-во БИНОМ». – «Изд-во Диалект», 2006. – 376 с.
4. Скакун М. П. Невідкладна допомога при гострих отруєннях наркотиками. – Тернопіль, Укрмедкнига, 2005. – 244 с.
5. Юрченко И. А. Молодёжь и наркотики / И. А. Юрченко, В. Я. Душный, В. П. Буряк // Актуальні питання фармацевтичної та медичної науки і практики: Збірник наукових статей, вип. XX. Всеукраїнська науково – практична конференція з міжнародною участю «Досягнення в галузі аналітичної , судово–медичної, клінічної токсикології та наркології» 21 – 22 листопада 2007 р. Запоріжжя, 2007 р. – С. 212 – 217.
6. Barcelonx D. G. Medical Toxicology of Natura Substances. – IX. Y: Jonh Wiley and Sons, 2008. – 1180 p.
7. Olson R. Poisoning and Drug Overdose. Fourth Edition / Edited by Kent R. Olson. – Zange Medical Books, Mc Graw – Hill, 2004. – P. 88 – 93.
8. United Nations Office on Drugs and Crime. World Drug Report. United Nations – New York, 2015. – 356 с.